

סיכומי הדף היומי

ת"ר ושיננתם שיהיו דברי תורה | **מחודדים** | בפיך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום ז"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת מרת פינגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net
לשמיעת הסיכומים: 0799-379-634
נא להתפלל לרפואת פינחס בן פיגא מרים

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת תזריע - א' ניסן תשע"ז

דף כ"ט ע"א

כל מצות המוטלות על האב לעשות לבנו - למולו, לפדות בכורו, ללמדו תורה, להשיאו אשה, ללמדו אומנות, וי"א אף להשיטו במים, אנשים חייבים ונשים פטורות.

כל מצות המוטלות על הבן לעשות לאביו - כיבוד ומורא אב ואם אחד אנשים ואחד נשים חייבות דכתיב 'איש אמו ואביו תיראו' הרי כאן שנים.

כל שאינו מלמד את בנו אומנות כאילו מלמדו ליסטות דכיון דאין לו אומנות ויחסר לחמו ילך בפרשת דרכים וילסטם את הבריות.

האב חייב למול בנו ולא האם דכתיב 'וימל אברהם את יצחק בנו כאשר צוה אותו אלוקים' אותו ולא אותה, ונוהג מיד ולכל הדורות דכל מקום שנאמר צו הוא לשון זריזות, ונוהג מיד לדורות, (אבל מטעם מ"ע שהזמן גרמא אינה פטורה דמיום השמיני ואילך אין לה הפסק, ולמ"ד מילה שלא בזמנה נוהג ביום ובלילה).

אם לא מלו האב ב"ד חייבים למולו דכתיב 'המול לכם כל זכר', ואם לא מלו בית דין חייב למול את עצמו דכתיב 'וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה'.

האב חייב לפדות בנו בכורו דכתיב 'כל בכור בניך תפדה', ואם לא פדאו אביו חייב לפדות את עצמו דכתיב 'פדה תפדה בכור באדם', ואמו אינה חייבת לפדותו דכתיב 'פדה תפדה' וקרי תפדה דכל שמצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות אחרים, והיא אינה חייבת לפדות את עצמה דכתיב 'פדה תפדה' כל שאין אחרים מצווים לפדותה דכתיב 'בניך ולא בנותיך' אינה מצווה לפדות את עצמה.

דף כ"ט ע"ב

מי שחייב לפדות את עצמו וגם את בנו ואין לו אלא חמש סלעים הוא קודם שמצוה שעושה בגופו עדיף, ואם יש לו ה' סלעים בני חורין וה' משועבדים לרבי יהודה מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר וכיון דהקרקע שביד הלקוחות משועבד רק לפדיון שלו מפני שמכרן אחר שהיה חייב בפדיון שלו קודם שהיה מחויב בפדיון בנו טורף הכהן מלקוחות לפדיון שלו ומבני חורין לפדיון בנו, לחכמים מלוה הכתובה בתורה לאו

אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה (קידושין מ:)

האם אנו יוצאים מצות תלמוד תורה כדין?

אשרינו מה טוב חלקינו שאנו משכמים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בקביעות עיתים לסדרי ושיעורי תורה. וכבר אמרו חז"ל שתחילת כניסתו של אדם לדין והשאלה הראשונה שנשאל בפני בית דין של מעלה היא 'קבעת עיתים לתורה' (עיין תוס' סנהדרין ז'. דמיירי במי שעוסק במשא ומתן), והובת קביעת עיתים לתלמוד תורה מעיקר חיוב תלמוד תורה היא, עד שנסתפק בכרכי יוסף (יו"ד סי' רמ"ו, הובא בפ"ת שם) אם הלומד בשיבה בעת קבוע ומקבל פרס אם יוצא ידי חובתו בזה. על כן בואו ונחזיק טובה לקובעים עיתים לעמל התורה בקביעות העיתים והספק הלימוד דבר יום ביומו, ובפרט לומדי הדף היומי היו העומדים על המשמר יום אחר יום ודף אחר דף בלא הפסק, שבוודאי מתקיימת בידם מצוות קביעת עיתים כהלכתה.

והנה, עיקר מצוות תלמוד תורה נדרשת מקרא ד'ושננתם לבניך' הוא שיהיו דברי תורה מיוחדים בפיך, כלומר בהירים וברורים, ואין חילוק בין סוגי הלימוד או הלומדים, בין בלימוד עיון ובין בבקיאות, בין תלמיד ישיבה ובין בעל הבית העושה תורתו קבע ומשתתף בסדר לימוד הדף היומי, כולם שווים לטובה בחובת ההבנה והשינון וידעית התורה שהיא מעיקרי חובת מצות תלמוד תורה כמבואר בספר המצוות להרמב"ם ז"ל (מ"ע יא).

וחובה זו לחדד ולהבהיר לימודו היא חלק מעצם הלימוד שקודם החזרה, דבלא הבהירות חסר בעצם מצוות ת"ת, והוא זולת מה שהוזהרנו לחזור על הלימוד תדיר משום הלאו דשכחת התורה וכמבואר במשנה (אבות פ"ג).

ודבר ברור הוא שמצוה על כל אחד ואחד להשתדל מה שביכולתו לחדד לימודו על אתר שידע מה שלמד ועי"ז יהא ביכולתו גם לחזור על לימודו לאחר זמן. על כן בואו ונחזיק טובה וברכה לכל המשתתפים בתכנית השינון 'סיכומי הדף היומי' המרביש הידוד וחזרה על לימודם דבר יום ביומו, בסיכומי הסוגיות בתמצית ובבהירות לחזק התורה ונמצא תלמודם מתקיים בידם ומצוות תלמוד תורה שלמה.

יהא רעווא מן שמיא שירבו פעלים לתורה ויראו ברכה בעמלם להרבות תורה בישראל, וזכות התורה תעמוד לכל המחזיקים בזה כברכות האמורות לעמלי התורה ולכל אשר להם, ותורה מגא ומצאלא בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה לטוב להם כל הימים.

הכו"ח לכבוד התורה ועמליה

Handwritten signatures and text in Hebrew, including 'אברהם גאסט' and 'רבי פיגא מרים'.

ככתובה בשטר ואי אפשר לגבות ממשועבדים ולכן הה' סלעים שהן בני חורין יתן לפדיון שלו. (לתוס' גם לרבי יהודה אין גובין מלקוחות דהוה אונאה כיון דמצות גופו עדיף יש לו לפדות את עצמו מנכסיו דבני חורין, ורבי יהודה מיירי בעשה ה' סלעים אפותקי לכהן לפדיון בנו ומת וגדל בנו והיה לו בן דחויב פדיון עצמו הוא מצות אביו ויש לגבות מהאפותקי שהוא נכסי אביו).

לפדות בנו ולעלות לרגל ואין לו כדי שניהם לת"ק פודה בנו ואח"כ עולה לרגל דכתיב 'כל בכור בניך תפדה' ואח"כ כתיב 'ולא יראו פני ריקם', לרבי יהודה עולה לרגל תחילה שהיא מצוה עוברת.

יש לו ה' בכורים מה' נשים חייב לפדות כולם מפני שכל אחד מהם הן פטר רחם אמם, ולא ילפינן מבכור לנחלה דדווקא ראשית אונן.

אב חייב ללמד בנו תורה דכתיב 'ולמדתם אותם את בניכם', לא לימדו אביו חייב ללמד את עצמו דכתיב 'ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם', אשה פטורה ללמד בנה דכתיב ולמדתם וקרי ולימדתם דהמחויב ללמוד לעצמו מחויב ללמד לאחרים והיא פטורה ללמוד לעצמה שהרי אין מחייבין ללמד את הבנות דכתיב 'בניכם' וכיון שאין מחויבים ללמד אותה פטורה ללמד לעצמה דכתיב ולמדתם וקרי ולימדתם כל שאינו בכלל ולמדתם אינו בכלל ולימדתם.

הוא ללמוד ובנו ללמוד ואין לו סיפוק לשניהם הוא קודם, לרבי יהודה אם רואה שבנו יצליח יותר ממנו ותלמודו מתקיים בידו בנו קודם.

רב אחא בר יעקב שלח בנו רב יעקב ללמוד לפני אביו כשחזר ראה שאין לימודו מחודד, אמר לבנו שישאר כאן והוא ילך ללמוד, אביו אמר שלא יתנו לו מקום לינה ועל כרחו ילין בבית המדרש ומתוך חסידותו יעשה לו נס ויהרוג המזיק הנמצא שם, נדמה לו כנחש עם ז' גולגולות ובכל כריעה שהתפלל על אותו מזיק נפל גולגולת אחד.

ישא אשה ואחר כך ילמוד כדי שיהא בלי הרהור, ודווקא בני בכל ההולכים ללמוד שלא במקומם שאין צרכי הבית מוטל עליהם, אבל בני ארץ ישראל הלומדים במקומם ילמדו ואח"כ ישאו דאם ישאו קודם איך יעסוק בתורה כשרחיים על צוארם (לר"ת בני בכל ילמדו קודם דאם ישאו יהיה רחיים מוטל על צוארם, שהיו עניים, ובני ארץ ישראל היו עשירים ישאו ואח"כ ילמדו).

עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה כיון שהגיע כ' שנה ולא נשא אומר תיפח עצמותיו וכל ימיו בהרהור עבירה.

רב חסדא אמר דזה דהוא עדיף מחבריו משום דנשא אשה כשהיה שש עשרה שנה ואילו נשא כשהיה ארבע עשרה, היה מתגרה בשטן ולא היה מפחד שיחטיאו.

יום ראשון פרשת מצורע - ב' ניסן תשע"ו

דף ל' ע"א

'חנוך לנער על פי דרכו' - חנוך לו בנערותו בעוד ידך תקיפה עליו דרך שכל ימיו יהא מתנהג בו, ונחלקו ר' יהודה ורבי נחמיה אם זה משש עשרה עד עשרים ושתים, או משמונה עשרה עד עשרים וארבע.

חייב האב ללמד בנו תורה ונביאים וכתובים, ומשנה ילמוד מעצמו.

נחלקו התנאים אם חייב ללמד בן בנו, י"א דפטור דכתיב 'ולמדתם אותם את בניכם' ולא בני בניכם, ומה דכתיב

'והודעתם לבניך ולבני בניך' דכל המלמד בנו תורה כאילו לימד לו ולבן בנו עד סוף כל הדורות, וי"א דחייב דכתיב 'והודעתם לבניך ולבני בניך' ומה דכתיב 'ולמדתם אותם את בניכם' היינו ולא בנותיכם.

זבולון בן דן לימדו אבי אביו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות, ואינו חייב לעשות כן.

'והודעתם לבניך ולבני בניך' וסמיך ליה 'יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב' דכל המלמד בנו ובן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני, ומשום כן כשלא הספיק רבי יהושע בן לוי להתעטף בסודרו שם על ראשו כיסוי בעלמא כדי להביא בנו לבית הכנסת ללמוד, ורבי חייא בר אבא לא טעים בשר מעט בגחלים שהיו רגילין לטעום בבקר עד שחזר עם בנו מה שקרא אתמול ומלמדו עוד פסוק יותר, ורבה ב"ר הונא לא טעם כנ"ל עד שהביא בנו לבהכ"נ ללמוד.

'ושננתם לבניך' מדלא כתיב ושניתם היינו שישליש שנותיו של ימי השבוע שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד (לתוס' כל יום, על כן אומרים כל יום קודם פסוקי דזמרה מקרא משנה גמרא, ר"ת דתלמוד בבלי כלול במקרא משנה וגמרא).

ראשונים נקראו סופרים שהיו סופרים כל אותיות שבתורה, ו' ד'גיחון' חציין של אותיות שבתורה, ואיבעיא אם ו' עצמו חלק של חצי ראשון או חצי אחרון, ואי אפשר למנותו דאין אנו בקיאים בחסירות ויתירות, דרש דרש' חציין של תיבות שבתורה, 'והתגלח' חציין של פסוקים, ואיבעיא אם והתגלח עצמו חלק של חצי ראשון או חצי אחרון, דאי אפשר למנותו דאין אנו בקיאים איזה פסוק יש לחלקו לשני פסוקים, 'יכרסמנה חזיר מיער' ע' דיער חצי של תהילים, 'והוא רחום יכפר עון' חצי דפסוקים.

ה' אלפים ח' מאות ופ"ח פסוקים יש בתורה, ספר תהילים עוד שמונה, דברי הימים פחות שמונה.

דף ל' ע"ב

'ושננתם' שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך לחזור עליהם ולבדוק בעומקם, שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם אלא אמור לו מיד (אם שואלים אותו אם למדת מסכת זו אל יתגאה לומר שלמדה אבל אם שואלים אותו דבר הלכה או שצריכים ללמדו ממנו צריך שיהיו מחודדים).

'את אויבים בשער' אפילו אב ובנו רב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד מתוך שמקשים זה לזה ואין זה מקבל דברי זה נעשים אויבים זה לזה ואינם זרים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה.

'ושמתם' נמשלה תורה לסם חיים, אמר הקב"ה בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו ואם לאו אתם נמסרים בידו וכל משאו ומתנו בכך, ואם אתה רוצה אתה מושל בו על ידי עסק התורה.

יצר הרע - קשה שאפילו יוצרו קראו רע, מתחדש ומתגבר עליו בכל יום, ומבקש המיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, אם פגע בו משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ.

'קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים', דחייב לישא בנו, ויתן לבתו כדי שיקפצו עלה אנשים וירצו לישא אותה.

'ראה חיים עם אשה', דחייב האב ללמוד לבנו אומנות, לרבי יהודה דכל שאינו מלמדו אומנות כאילו מלמדו ליסטות

דאפילו אם למדו סחורה לא יצא עד שמלמדו אומנות דכמה פעמים אין לו במה לעשות סחורה.

י"א דחייב ללמד לבנו להשיט בנהר משום הצלת חייו.

'איש אמו ואביו תיראו', גם אשה חייבת דכתיב תיראו, ומה שכתוב איש דאיש היכולות בידו לעשות אבל אשה רשות בעלה עליה, ואם נתגרשה שוה לאיש.

השוה הכתוב כבוד ומורא וברכת אב ואם לכבוד ומורא וברכת המקום, וכן בדין שיוקשו שהרי אף הן שותפין למקום בו.

יום שני פרשת מצורע - ג' ניסן תשע"ו

דף ל"א ע"א

שלשה שותפין באדם הקב"ה אביו ואמו בזמן שמכבד אביו ואמו אמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכיבדוני, ובזמן שמצערם אומר יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם שאלמלא דרתי ביניהם ציערוני.

בן מכבד אמו יותר מאביו שמשדלתו בדברים לפיכך הקדים הקב"ה כיבוד אב לכיבוד אב, בן מתירא מאביו יותר מאמו שמלמדו תורה לפיכך הקדים הקב"ה מורא אב לאב.

כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה.

אסור לאדם שיהלך ד' אמות בקומה זקופה, רב הונא בד"ר יהושע לא הלך ד' אמות בלי כיסוי ראש ואמר דשכינה למעלה מראשי.

אבא ואמה אומרים השקני מים עשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, נתגרשה שניהם שוים.

בשעה שאמר הקב"ה אנוכי ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש כיון שאמר כבוד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות דכל שכן שחייב בכבודו שאף הוא שותף בביראתו וחייו ומותו מסורין בידו.

חכמים למדו כיבוד אב מדמא בן נתינה שבקשו ממנו אבנים לאפוד בשכר ששים או שמונים רבוא דיגרי זהב והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו, לשנה האחרת נתן לו הקב"ה שכרו שנוולדה לו פרה אדומה בעדרו ולא ביקש אלא אותו ממון שהפסיד בשביל כיבוד אב, ומה מי שאינו מצווה כך המצווה ועושה על אחת כמה וכמה, ופעם אחת היה לבוש בזהב ויושב בין גדולי רומי ואמו קרעתו וטפחה על ראשו וירקה בפניו ולא הכלימה (גדול מצווה ועושה לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור, נשים מברכות על מ"ע שהזמ"ג אע"ג דפטורות)).

דף ל"א ע"ב

יש מאכל לאביו מאכל עוף חשוב ונענש עליו אם מראה לו צרות עין על סעודתו, ויש מטחינו ובא לידי חיי עולם הבא שמכבדו בדברים טובים וניחומים דאינו יכול להתפרנס אלא ביגיעה זו.

לאבימי ב"ר אבהו היה ה' בנים ואעפ"כ כשקראו רבי אבהו בפתחו רץ בעצמו לפתוח לו ואמר כן כן עד שהגיע להדלת, יום א' ביקשו שישקהו מים ועד שהביאו נרדם, ועמד אבימי כפוף על ר' אבהו עד שיתעורר והבין במדרש על הפסוק מזמור לאסוף שלא היה מבין בו קודם לכן.

אביי אמר לר' יעקב בר אבבה, כשאתה חוזר מבית המדרש ואביו ואמו נותנים לו לשתות שלא יקבל מאביו כיון דבן תורה הוא ויהיה לו חלישות הדעת.

אמו של רבי טרפון דרכה עליו כשעלתה וירדה מהמטה, אמרו לו לא הגעת לחצי כיבוד דוכי זרקה ארנקי בפניך לים

ולא הכלמתה.

רב יוסף כששמע קול פסיעות אמו אמר אעמוד מלפני השכינה שבאה.

רבי יוחנן ואביי אמרו אשרי מי שלא ראהן שאי אפשר לקיים כבודם ככל הצורך ונענש עליהם.

אמו של רב אסי הייתה זקינה, ביקשה ממנו תכשיטים ונתן לה, ביקשה ממנו בעל אמר שיחפש בשבילה, ביקשה בעל כמותו הלך לארץ ישראל, שמע שהיא באה אחריו רבי יוחנן אמר שאינו יודע אם מותר לצאת מארץ ישראל לקראתה, שוב בא לשאול סבור היה שדעתו לחזור לבבל אמר לו נתרצית לצאת המקום יחזירך לשלום, שמע שארונה בא אמר אילו ידעתי לא יצאתי.

מכבד אביו בחייו דאם מכיר באנשי המקום שמכבדים אביו לקבל דברים שיאמר בשמו יתלה הכבוד באביו ולא בעצמו אע"פ שיודע שיכבדוהו בשביל עצמו ג"כ, ומכבדו במותו דכשאומר דבר בשמו תוך י"ב חודש אומר כך אמר אבי מורי הריני כפרת משכבו, אחר י"ב חודש אומר זכרונו לברכה לחיי העולם הבא.

חכם כשדורש ברבים ואומר למתורגמן דבר הלכה שאמר אביו או רבו אומר כך אמר אבי או רבי מורי וכשהמתורגמן משמיעו לרבים אומר בשם החכם.

מזרא זה שאינו עומד במקומו, יושב במקומו, סותר דבריו, אם אביו וחכם חולקין בדבר הלכה לא יאמר נראים דברי פלוני.

כיבוד זה שמאכילו ומשקהו מלבישו מכסהו מכניסו ומוציאו.

יום שלישי פרשת מצורע - ד' ניסן תשע"ו

דף ל"ב ע"א

'כבוד את אביך ואת אמך' לומדים ממה שכתוב 'כבוד את ה' מהונך' דהיינו בחסרון כיס, לרב יהודה דמאכילו ומשקהו ומכבדו משל בן, לרב נתן בר אושעיא היינו דצריך לבטל ממלאכתו בשביל כיבוד אב ואם, ואין צריך להוציא ממונו לכבדם, וכן פסקו רבנן (וכן ההלכה, ואם אין לאב חייב הבן לפרנסו משלו, ואפילו למ"ד משל בן היינו לכבדו בממונו אבל אבידתו קודם לאבידת אביו).

ב' אחים, שותפים, אב ובנו, רב ותלמידו פודין זה לזה מעשר שני בלא חומש, אע"פ שהוא אוהבו ובאופן שמוזנותו עליו אינו כפודהו לעצמו, ומאכילין זה לזה מעשר עני אע"פ שאם לא היה מעשר עני היה נותן לו משלו, ואמר רבי יהודה תבא מאירה למי שמאכיל אביו מעשר עני, ולמ"ד כיבוד אב משל הבן אסור להאכילו מעשר שני, ומותר רק כשאביו צריך סעודה יתירה.

כיבוד אב ואם היינו אפילו שיטול ארנקי ויזרקנו לפניו לים ואינו מכלימם, ולמ"ד משל אב היינו בארנקי שראוי לו ליורשו (ולמ"ד בשל בן היינו ארנקי של בן ויש לאב קורת רוח מזה כגון להטיל אימתו על בני הבית דאי לאו הכי רשע הוא דעובר על בל תשחית).

רב הונא קרע שיראין לפני רבה בנו לראות אם הוא רגזן, ומחל על כבודו שלא יעבור בנו על לפני עור לא תתן מכשול, (והודיע לו לפני"כ שמחלו דאל"כ צריך כפרה) ולא עבר על בל תשחית דקרעו במקום התפירה.

רמי בר יחזקאל תני בביריתא דחייבי סקילה שנתערבו בחייבי שריפה לר"ש אע"פ שרובם חייבי שריפה נדונים בסקילה לקולא, לחכמים סקילה חמורה וגם אם שריפה חמורה נדונים בשריפה, מפני שרובם בשריפה.

היה אביו עובר על דברי תורה אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה ואומר לו המקרא והוא עצמו יבין שטעה.

אבא אומר השקני מים ויש עליו מצוה לעשות יניח כבוד אביו ועושה המצוה שאתה ואביך חייבים במצוה, לאיסי בן יהודה אם אפשר תיעשה המצוה ע"י אחרים וילך בכבוד אביו והלכה כדבריו.

דף ל"ב ע"ב

האב שמחל על כבודו כבודו מחול, הרב שמחל על כבודו לרב חסדא אין כבודו מחול, לרב יוסף כבודו מחול דמשלמדה נקראת תורה שלו כדכתיב 'בתורתו יהגה' ויכול למחול על כבוד תורתו, ואעפ"כ יש לעשות הידור כאילו רוצה לעמוד מפניו.

רבן גמליאל השקה בבית משתה בנו לרבי אליעזר ולא נטלו לרבי יהושע וקיבלו דאברהם גדול הדור וכתוב בו 'והוא עומד עליהם' אע"פ דנדמה לו כערביים, ונשמע מזה דנשיא שמחל על כבודו כבוד ומחול, ורבי צדוק הוכיח כן ממה שהקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד.

מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דכתיב 'שום תשים עליך מלך', דהיינו שימות הרבה שתהא אימתו עליך.

'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן', לת"ק מדובר באדם אחד שיבה וגם קנה חכמה, לרבי יוסי הגלילי מדובר בשני אנשים שיבה ויניק וחכים, וכיון דהקפיד התורה דבעינן חכמה בעינן שהשיבה לא יהיה רשע ועם הארץ (דהיניק וחכים צריך להיות מופלג, ושיבה אע"פ שאינו מופלג ואם הם שוים בחכמה היניק וחכים צריך לקום בפני השיבה), לאיסי בן יהודה שיבה היינו אפילו רשע ועם הארץ, (לתוס' אם הוא רשע מצוה לבזותו).

'תקום והדרת' אין קימה אלא במקום הידור דהיינו תוך ד' אמות דמוכח דעומד מפניו, ולא בבית המרחץ ובית הכסא.

'ויראת מאלוקיך' שלא יעצים עיניו כאילו אינו רואהו, וגם אזהרה שלא יטריח אם יכול לילך בדרך אחרת.

יום רביעי פרשת מצורע - ה' ניסן תשע"ו

דף ל"ג ע"א

'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן', תקום והדרת הקיש קימה להידור מה הידור שאין בו ביטול מלאכה דאינו אלא לשון נשיאות פנים אף קימה שאין בה ביטול מלאכה, ומה קימה שאין בה חסרון כיס שהרי אין בה ביטול מלאכה אף הידור שאין בו חסרון כיס ואינו חייב להדרו בממון וכפירוש קרא דלא תהדר פני גדול דמשמע ממון.

אין בעלי אומנות רשאים לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקים במלאכת אחרים, אבל עומדין בפני מביאי ביכורים ושואלים בשלומם ואומרים להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם לשלום, לרבי יוסי בר אבין דכמה חביבה מצוה בשעתה, והגמרא דוחה דהטעם דעומדים בפניהם הוא דאם אין עומדים מפניהם לא יביאו עוד שיאמרו שנבזים אנו בעיניהם.

'תקום והדרת' דאין קימה אלא במקום הידור ולא בבית הכסא, ובבית הפנימי של בית המרחץ.

בכל מקום מותר להרהר בדברי תורה חוץ מבית הפנימי של בית המרחץ.

'והדרת פני זקן ויראת מאלוקיך' דלא יעצים עיניו לפני שהגיע הזקן לד' אמותיו, דיש לירא מן היוצר היודע מחשבותיך שאתה מבקש תחבולות להפטר ממצותו.

'והדרת פני זקן' קימה שיש בה הידור, שניכר שעמד בשבילו דהיינו כשהגיע לד' אמותיו, ורבו מובהק ואב בית דין ונשיא מלא עיניו.

'זקן ויראת' שאם הזקן יכול לילך דרך אחרת לא יעמיד את הציבור, ואם מקיף דרך אחרת יאריך ימים.

לרבי יוחנן הלכה כאיסי בר יהודה דצריך לקום בפני כל שיבה, והיה עומד אפילו בפני זקנים דאומות העולם משום דכמה מקראות וצרות עברו עליהם וראו נסים הרבה, רבא לא עמד בפניהם אלא עשה הידור, אביי היה פושט יד לזקנים שישענו עליו, רבא שלח שלוחיו להחזיק ידיהם, רב נחמן שלח סריסיו והוא עצמו לא שלא לזלזל בתורתו.

דף ל"ג ע"ב

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד בפני רבו אלא שחרית וערבית שלם יהא כבוד רבו מרובה מכבוד שמים (דווקא התלמידים הדרים בבית הרב ואם בא פנים חדשות חייבים לעמוד).

כל תלמיד חכם שאינו עומד בפני רבו נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח.

איבעיא בנו שהוא רבו אם עומדים זה בפני זה, ואם האב בעל מעשים יש לעמוד בפניו, ואם בנו נתחתן בנשיא משום כבוד בית הנשיא כדי לעמוד בפניו.

רבו רוכב כמהלך דמי ויש לעמוד לפניו, וכדמצינו דמצורע העובר תחת האילן אינו מטמא היושב שם עד שישיב גם הוא, והנושא אבן המנוגעת אינו מטמא היושב שם עד שישיב הנושאה, דכל זמן שהנושאה הולך גם האבן הולך אע"פ שיושב בחיקו.

עומדים בפני ספר תורה, דאם עומדים בפני לומדיה ק"ו דעומדים בפניה.

לר' אלעזר אין תלמיד חכם רשאי לעמוד בפני רבו בשעה שעוסק בתורה, אביי לייט על מי שנוהג כר' אלעזר.

'והביטו אחרי משה' נחלקו אם לגנאי או לשבח דנשיא עובר עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב במקומו עד שישיב, אבל חכם ואב בית דין כיון שעבר ארבע אמות שלאחריו יושב.

יום חמישי פרשת מצורע - ו' ניסן תשע"ו

דף ל"ד ע"א

כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כתפילין ציצית (גם למ"ד חובת טלית הוא וכן למ"ד חובת גברא היא כסות לילה פטור ביום היינו משום דיום ולילה גורמים החיוב) סוכה ולולב, דגמרינן מה מצינו מתפילין דמצות עשה שהזמן גרמא הוא דלילה ושבט ויו"ט לאו זמן תפילין ונשים פטורות דאתקש לתלמוד תורה בין בפרשה ראשונה ובין בפרשה שניה ונשים פטורות מתלמוד תורה, ולא מקשינן תפילין למזוזה דנשים חייבות דלא אתקש למזוזה בפרשה שניה.

לא מקשינן מזוזה לתלמוד תורה דנשים פטורות, דבמזוזה כתיב 'למען ירבו ימיכם' וגם נשים צריכות לחיות.

סוכה מצות עשה שהזמן גרמא היא ואעפ"כ כתוב 'זכורך' למעט נשים, לאביי דס"ד תשבו כעין תדורו באיש ואשתו, לרבא דס"ד דילפינן ט"ו ט"ו ממצות מצה דנשים חייבות.

דף לד ע"ב

מצות ראייה מצות עשה שהזמן גרמא ואעפ"כ כתיב זכורך למעט נשים דס"ד דילפינן מהקהל דנשים חייבות.

נשים בכלל שמחת החג אע"פ דמצות עשה שהזמן גרמא, דאין חובת השמחה תלויה בה אלא על בעלה שישמחנה,

וכן אלמנה המצוה מוטלת על מי שהיא שרויה אצלו.

נשים פטורות מתפילין וראיה, ולא אמרינן דכתבו התורה כדי שנלמד ממנו לכל התורה דנשים חייבות מכח לימוד דשני כתובים הבאים באחד ואין מלמדין, דאם לא כתב פטור דתפילין ס"ד דחייבות דאתקש למזוזה, ואם לא כתב ראיה ס"ד דחייבות דילפינן מהקהל.

נשים חייבות במצה והקהל ולא ילפינן מהם לכל התורה דנשים חייבות במצות עשה שהזמן גרמא, משום דכתבן התורה משום יתור ללמוד מהם לכל התורה דנשים פטורות מכח לימוד דשני כתובים הבאים באחד אין מלמדין, דחייב הקהל בנשים יתור הוא דאם טף חייבים ק"ו נשים.

מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות דילפינן ממורא אב ואם דנשים חייבות, ולא ילפינן מתלמוד תורה ופריה ורביה דפטורות דהויין שני כתובים הבאים כאחד דאין מלמדין.

הא דתנן במתניתין דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אע"פ דיש שהן חייבות כגון מצוה שמחה והקהל, וכן תנן דכל מצות עשה שאין הזמן גרמא חייבות אע"פ דיש הן פטורות כגון תלמוד תורה פריה ורביה ופדיון הבן דאין למדין מן כלל אפילו אם כתב בו חוץ.

יום שישי פרשת מצורע - ז' ניסן תשע"ו

דף ל"ה ע"א

מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות, דילפינן במה מצינו ממורא אב ואם דנשים חייבות כדכתיב בו 'תיראו' היינו שנים בין איש ובין אשה, ולא ילפינן מה מצינו מתלמוד תורה דנשים פטורות דתלמוד תורה ופריה ורביה הן שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים מהן לכל התורה, ולרבי יוחנן בן ברוקא דנשים חייבות בפריה ורביה תלמוד תורה ופדיון הבן דנשים פטורות הן שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין, ואע"פ דפריה ורביה ומורא הן ג"כ שני כתובים הבאים כאחד ולמדים מהם דנשים חייבות במצות עשה שאין הזמן גרמא, משום דצריך לכתוב בשניהם דנשים חייבות, בפריה ורביה דכתיב 'וכבשוה' וס"ד דאשה אין דרכה לכבש, ומורא אב ואם דס"ד דאין בידה לעשות.

למ"ד שני כתובים הבאים כאחד מלמדים אע"פ דתלמוד תורה ופדיון הבן הן ב' פסוקים דנשים פטורות ממצות עשה שאין הזמן גרמא, מ"מ בכל התורה הן חייבות דכתיב 'והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפניך' הוקשה כל התורה לתפילין מה תפילין מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל התורה, וכיון דצריך הקיש לפטורן שמעינן דמצות שאין הזמן גרמא חייבות, ובמקום שיש הקש תו לא גמרינן ממה מצינו ממצה והקהל לחייב נשים במצות עשה שהזמן גרמא.

למ"ד תפילין מצות עשה שאין הזמן גרמא ואי אפשר למילף מתפילין דנשים פטורות במצות עשה שהזמן גרמא, ילפינן דפטורות ממה מצינו דפטורות ממצות ראיה, ולא ילפינן ממצה והקהל דחייבות דהוון שני כתובין הבאים כאחד, ולרבי יהודה דשני כתובים הבאים כאחד מלמדין לומדין דפטורות ממצה והקהל ושמחת יו"ט, וסובר דהאשה עצמה חייבת בשמחת החג ודלא כאביי דבעלה מחויב לשמחה (ולאביי י"ל משום דחייבת בקידוש היום והוון ג' פסוקים הבאים כאחד) והוה שלשה כתובים הבאים כאחד.

כל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמא בין אין הזמן גרמא אחד האנשים ואחד הנשים חייבין, דכתיב 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם', ולא רק משום דחס רחמנא עלה שיהא לה כפרה, אלא גם בכל הדינין דכתיב 'אשר תשים

לפניהם', ולא רק דינין משום דאם אינה בכלל אין לה חיים אלא גם בשור המועד שהרג אדם כדכתיב 'והמית איש או אשה' שיתחייב ההורגן מיתה וחייב כופר.

דף ל"ה ע"ב

בנות כהנים אינן מוזהרות על איסור טומאת מת דכתיב 'אמור אל הכהנים בני אהרן' ולא בנות אהרן.

נשים אינן מוזהרות בלאו דלא תקיפו פאת ראשכם ובלא תשחית את פאת זקניך דכל שישנו באיסור השחתת זקן ישנו באיסור הקפת ראש, ונשים אינן מוזהרות על איסור פאת זקן, או משום דסתם נשים אין להן זקן, או משום שינוי הפסוק דכתיב 'לא תקיפו פאת ראשכם' לשון רבים ואח"כ כתיב 'ולא תשחית פאת זקניך' (לשון יחיד) ודורשין זקניך ולא זקן אשתך, או דילפינן מגזירה שוה פאת דכתיב בישראל מפאת דכתיב בכהנים ובכהנים נתמעטו בנות אהרן.

כתיב בישראל 'לא תשחית פאת זקניך' וכתיב בכהנים 'ופאת זקנם לא יגלחו' למידין בגזירה שוה ליתן את האמור בזה לזה דאינו חייב אלא בגילוח שיש בו השחתה דהיינו תער.

'ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן' דאם העלתה אשה שער בזקנה הוון סימני נגעה כדין נתקי זקן.

לשיטת איסי נשים אינן מוזהרות בלאו דולא תשימו קרחה, דכתיב 'בנים אותם לה"א לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לה"א, דמעטינן נשים דכתיב בנים ולא בנות לקרחה שאינה אלא במקום שער, ומרבינן נשים לגדידה מעם קדוש לה"א כיון שיש גם שלא במקום שער.

שבת קודש פרשת מצורע - ה' ניסן תשע"ו

דף ל"ז ע"א

'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת' לאיסי נשים פטורות, וטעמו לאביי דילפינן גזירה שוה מלא יקרחו הכתוב בכהנים דנשים פטורות דכתיב שם 'בני אהרן' ולא בנות אהרן, או מכח ק"ו מכהנים דפטורות אע"פ שריבה בהן הכתוב מצות יתירות, לרבא דילפינן מגזירה שוה בין עיניכם דכתיב בתפילין דנשים פטורות.

נאמר בכהנים לא יקרחו קרחה בראשם, ילפינן גזירה שוה ללא תשימו קרחה ביו עיניכם למת הנאמר בישראל ליתן הנאמר בזה לזה, מיתור דקרחה ילפינן דאם קרח חמש קריחות חייב על כל אחת ואחת, ולא רק בין עיניכם אלא בכל הראש דכתיב 'בראשם', ודווקא על המת דכתיב 'למת'.

גזירה שוה דבין עיניכם דכתיב באיסור קרחה לבין עיניכם דכתיב בתפילין לרבא לפטור דנשים מלאו דלא תשימו קרחה, לאביי דמקום התפילין הוא בגובה הראש.

'בנים אתם לה' אלוקיכם', לרבי יהודה רק בזמן שנוהגים מנהג בנים, לרבי מאיר בין כך ובין כך אתם קרויים בנים על ידי תשובה אפילו עבדו עבודה זרה.

נשים אינן סומכות על קרבנן ואינה מניפה כשמביאה קרבן שלמים, ואינה מגישה מנחה אפילו אם היא כהנת דאין העבודה כשרה בה, וכן קמיצה הקטרה מליקה קבלת והזאת הדם, חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות מנחתן בין כהנות בין ישראליות (אע"ג דבלאו הכי מצות עשה שהזמן גרמא הוא קמ"ל דמחללי עבודה ועבודתן פסולה, חוץ מסמיכה דאינן פוסלות).

הזאת פרה אדומה כתוב דאלעזר יזה ושאר כהנים פסולים ואינן כשר אלא בסגן (פלוגתא היא די"א דלדורות כשר

זיאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח' ולא לפני כן, להסוברים דמושב דכתיב באיסור חדש היינו בכל מושבותיכם ולא אחר ירושה וישיבה כבר היו אסורים באיסור חדש ולא היו יכולים לאכול חדש עד שהקריבו העומר ממחרת הפסח, ולהסוברים דמושב היינו אחר ירושה וישיבה הא דלא אכלו חדש עד אז משום דאכלו המן שבכליהם.

זבני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען' דבז' אדר מת משה בארץ נושבת בערבות משה ואז פסק המן מלירד והיו מסתפקין ממזן שבכליהם בקצה ארץ כנען עד ששה בניסן.

זבני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה' המן אכלו ארבעים שנה פחות ל' יום מט"ז אייר עד ט"ז ניסן אלא דהעוגות שהוציאו ממזרים טעמו בהם טעם מן.

בז' אדר מת משה, שהרי נכנסו לארץ ישראל בי' ניסן שהיה ל"ג ימים אחרי מותו.

בז' אדר נולד משה שנאמר 'את מספר ימיך אמלא' שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים.

שלוש מצות נצטוו בכניסתן לארץ ישראל חדש כלאים וערלה, לרבי שמעון בן יוחאי נוהג בין בארץ ובין בחוץ לארץ, שהרי חדש שאין איסורו לעולם שהרי מותר אחר ט"ז ניסן, ואינו אסור בהנאה ויש התר לאיסורו על ידי העומר, ואסור גם בחוץ לארץ דכתיב במושבותיכם והיינו בכל מקום שאתם יושבים ק"ו ערלה שאסור בהנאה וכלאים שאסור גם לעולם ואין היתר לאיסורו דאסור גם בחוץ לארץ, לרבי אלעזר בר"ש כל מצוה שבקרקע שנצטוו לאחר כניסתן לארץ ישראל נוהג מדאורייתא בארץ ישראל, וערלה בחוץ לארץ לשמואל מדרבנן, ולרבי יוחנן למשה מסיני (ועי' דעת רבי אליעזר הגדול ל"ט). וכלאים מדרבנן.

השמטת כספים נוהג גם בחוץ לארץ רק בזמן שהשמיטה נוהגת בארץ ולא בטלה קדושת הארץ, דכתיב 'זוה דבר השמיטה שמוט' דשמיטת כספים תלוי בשמיטת קרקע, ונוהג בכל מקום דכתיב 'כי קרא שמיטה לה'.

שילוח עבדים נוהג גם בחוץ לארץ דכתיב 'כי יובל היא,' ואינו נוהג אלא כל זמן שהיובל נוהג בארץ דכתיב 'וקראתם דרוך בארץ'.

ספק כלאים בארץ אסור, בחו"ל לרבי אלעזר בר"ש מותר, ולכן בסוריא להסובר דכיבוש יחיד לאו שמייה כיבוש ספיקו מותר, בחוץ לארץ דרחוק יותר עכו"ם יורד ולוקט גם מכרם שזרע ירק בין הגפנים ומוכרו לישראל חבר, ובלבד שלא ילקוט ישראל חבר בעצמו.

ספק ערלה בארץ אסור, בחוץ לארץ לרבי אלעזר בר"ש מותר, גם לרבי יוחנן הסובר בדעת ר"א דערלה בחוץ לארץ אסור הלכה למשה מסיני משום דכך נמסרה ההלכה דספיקו מותר

ספק ערלה בחו"ל לרבי יוחנן אע"פ דמותר מ"מ הואיל דכשהוא ודאי ערלה אסור מהלכה למשה מסיני בספיקו לא יראה איך העכו"ם לוקט משם, ולעולא דערלה בחו"ל אינו אלא מדרבנן לא אסרו אלא הזורע כלאים והליקטו בידיים,

בהדיוט) הזאת פנים דפר כהן המשיח ופר העלם דבר של ציבור כהן המשיח כתיב בהן והדיוטים פסולים.

מנחת סוטה וגזירה, כהן מכניס ידו תחת יד בעלים ומניף, דכתיב 'ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף' ובעיני תנופת בעלים דילפינן יד יד מקרבן שלמים (לתירוץ 'א' בתוס' לא הוה חציצה דכך גזה"כ לתירוץ ב' הוה חציצה רק הכהן אווחז מלמטה והבעלים מלמעלה).

כל המצוה שהיא חובת גופו של אדם נוהגת בין בארץ ישראל בין בחוץ לארץ, וכל מצוה שמוטלת על הקרקע ועל גידולין נוהגת רק בארץ (ועי' המשך הסוגיא).

'אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ,' חוקים אלו המדרשות, משפטים אלו הדינים, אשר תשמרון זו חזרה דעל ידי ששומרון בתוכו מביאו לידי מעשה, בארץ היינו מצות התלויות בארץ, אבל במצות התלויות על הגוף כגון לאבד עבודה זרה נאמר 'כל הימים אשר אתם חיים על האדמה' דהיינו גם בחוץ לארץ.

ערלה וכלאים אע"פ שהן מצות התלויות בארץ הלכתא גמירי לה דנוהג גם בחוץ לארץ (ועי' ל"ח:), אבל חדש לת"ק נוהג רק בארץ ישראל דכתיב ביה ממושבותיכם והיינו בארץ לאחר שירשו וחילקו הארץ לישוב כל אחד בשלו, לרבי אליעזר אף חדש נוהג גם בחוץ לארץ דמושבותיכם היינו בכל מקום שאתם יושבים (ועי' ל"ט).

רבי ישמעאל הוכיח שכל מקום שנאמר בו ביאה ומושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה, ממה דכתיב בפרשת נסכים 'כי תבואו אל ארץ מושבותיכם' דעל כרחק אין פירוש מושבותיכם בכל מקום שאתם יושבים, שהרי בא הכתוב להטעינן נסכים בבמת ציבור וכדכתיב 'אשר אני נותן לכם' היינו לכולכם, ואם כן מושבותיכם אינו אלא במקום אחד אבל שבת כתיב רק מושבותיכם ולא נאמר בו ביאה נוהג בכל מקום, ועוד שבת ק"ו הוא דנוהג בכל מקום ממה דאיסור קלות נוהגות בכל מקום.

רבי עקיבא סבר דמושבותיכם היינו בכל מקום שאתם יושבים, דסובר דקרבו נסכים במדבר כדמצינו בקרבנות מילואים ואם כן על כרחק מה שכתוב בפרשת נסכים 'כי תבואו אל ארץ מושבותיכם' היינו בכל מקום שאתם יושבים ולא דוקא אחר ירושה וישיבה (ולרבי ישמעאל דלמד ממושבותיכם הכתוב בנסכים דהיינו אחר חלוקה וישיבה היינו משום דסובר דהיחידים לא קרבן נסכים במדבר).

נחלקו הברייתות בדעת רבי ישמעאל אם רק היכא דכתיב ביאה ומושב אז אמרינן דהוה אחר חלוקה וישיבה או גם היכא דכתיב מושב בלי ביאה, משום דכתיב ביאה ומושב במלך וביכורים והוה שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין, ולמ"ד דווקא היכא דכתיב ביאה ומושב סובר דצריכי לכתוב במלך דס"ד דיש למנותו מיד כדי שיצא לפנייהם במלחמה לכבוש ארץ ישראל, וס"ד חייבים בביכורים מיד דנהגו מיד.

מושב דכתיב בשבת דס"ד הואיל דכתוב יחד עם המועדות ואינו חל אלא על ידי קידוש בית דין שבארץ ישראל, ומושב דכתיב בחלב ודם דס"ד דנוהג רק בזמן הקרבת דם וחלב על המזבח, ומושב דכתיב במצה ומרור דס"ד דנוהג רק בזמן קרבן פסח דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו, ומושב דכתיב בתפילין דעשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ ישראל.

אבל עכו"ם שלקט מותר ליקח ממנו, ויש מתירין לישראל ללקוט ודאי ערלה ונותו לישראל כיון שאצל המקבל הוא ספק.

י"א לרבי אליעזר הגדול אין ערלה בחו"ל, ולרבי יוחנן כל האומר כן לא יהיה לו נין ונכד משליך חבל בגורל בקהל ה', ואין דורשין התר ספיקו ברבים, ואל תתיר להם לספק זה לזה אלא אבד אותן פירות בידיים.

'את חקתי תשמורו' היינו את חוקותי שחקקתי כבר לנח ובניו, 'בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע' כשם דאיסור בהמה הוא בהרבעה ונוהג בין בארץ ובין בחו"ל כך איסור דשדך לא תזרע כלאים היינו בהרכבת אילן ולוקין עליה גם בחו"ל, אבל כלאי הכרם אסור מדרבנן, וכלאי זרעים מותר, ורב יוסף רצה להוכיח דאסור מהא דרב זרע כל מין בערוגה בפני עצמו, והגמרא דחה דעשה כן שלא להטריח השמש.

כלאי הכרם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

דף ל"ט ע"ב

מי שמצותיו שקולים מחצה זכויות ומחצה עונות ויש בין זכויותיו מצות כיבוד אב ואם או גמילות חסדים או הכנסת אורחים או הבאת שלום בין אדם לחבירו או תלמוד תורה מטיבין לו, ואם אין ביניהם אחד ממצות הנ"ל ועשה עוד מצוה מטיבין לו.

מי שזכויותיו מרובין מעונותיו לאביי מריעין לו בעוה"ז לנקותו מעונותיו כדי שיטול שכר לעוה"ב, ודומה כמי ששרף כל התורה כולה ולא שייר ממנה אפילו אות אחת, וכל שעונותיו מרובין מזכויותיו מטיבין לו בעוה"ז כדי לטורדו לעוה"ב ודומה כמי שקיים כל התורה ולא חיסרה אות אחת ממנה, לרבי היינו לרבי יעקב אבל לחכמים מטיבין לו ומאריכין ימיו בעוה"ז ונוחל חיי עוה"ב.

לרבי יעקב אין מתן שכר בעולם הזה, וכן מה שכתוב בכיבוד אב ואם 'למען יאריכון ימך', ובשילוח הקן 'למען יטב לך' היינו לעוה"ב.

אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה רק בהרהור ע"ז.

שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזרתן ומיגן עליהם מהרהור חטא.

אחר יצא לתרבות רעה דראה בן שעלה בסולם בשליחות אביו להביא לו גזולות ושילח האם ונטל הבנים ונפל ואילו דרשה כרבי יעקב לא היה עושה כך, וי"א דראה דבר אחר שגירר לשונו של חוצפית המתורגמם ואמר פה שהפיק מרגליות ילחך בעפר.

ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כאילו עשה מצוה אם הגיע דבר ערוה לידו וניצלה ממנה.

כל הבא דבר ערוה וניצל הימנו עושיין לו נס, וכרבי חנינא בר פפי שנתבע לעבירה ואמר ומילא עצמו שחין ועשתה היא ונתרפא בכח ונטמן במרחץ דאפילו אם שנים היו נכנסים שם ביום היו ניזוקין ואמר דשני נושא קיסר שמרוהו כל הלילה.

יום רביעי י"ב ניסן תשע"ו

דף מ' ע"א

'גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו', רב צדוק נתבע לעבירה וביקש לאכול, הסיקה התנור לצליות מאכל טמא ונכנס לתוכו ואמר דעושה זה נכנס לזה ואמרה אילו ידעה שחמור כל כך לא הייתה מצערנו, רב כהנא מכר קלתות

נשים נתבע לעבירה, עלה לראש הגג ונפל וקיבלו אליהו ואמר שהטריחו לבא ממקום רחוק ד' מאות פרסי, אמר שעניותו הביאו אותו לכך ונתן לו כלי עם דינרי זהב.

במשנה דאלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעוה"ב, לא תנן שילוח הקן אע"ג דכתוב בו 'למען יטב לך והארכת ימים', דלא תנן אלא מצוות טובה לשמים ולבריות והוא נקרא צדיק טוב.

הזכות יש לה קרן ופירות, עבירה יש לה קרן ואין לה פירות דאין נפרעין ממנו יותר מכדי רשעו, עבירה שעושה פירות כגון חילול השם שלמדין ממנו לעשות כן נפרעין ממנו יותר מכדי רשעו.

'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו' דחושב לעשות מצוה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, ואם קיים מחשבתו נפרעים ממנו אף על המחשבה, והרהור ע"ז מצרפה למעשה דחמורה שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה, וכל עבירה שחוזר ומהרהר לעשות הקב"ה מצרפה למעשה.

כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר.

נוח שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים בפהרסיא.

אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ואינו יכול לכופו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש ויתכסה שחורים ויעשה כמו שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפהרסיא.

כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם, דמסתכל בקשת, או שעובר עבירה בסתר כשיכול לכופו יצרו.

אין מקיפין בחילול ה' אחד שוגג ואחד מזיד, דנפרעים ממנו מיד או דאם הייתה מאזניים שקולה ויש באחד העונות חילול השם מכריע את הכף לחובה.

דף מ' ע"ב

לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו ואת כל העולם לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו וכל העולם לכל חובה.

אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה ומתחרט על כל הטובות שעשה איבד את הראשונות, אפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שוב רשעו.

כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא, וכל שאינו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ אינו מן הישוב ופסול לעדות דאינו מקפיד על עצמו ויש לדור הנאה ממנו.

צדיקים נמשלים לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה נקצץ נופו כולו עומד במקום טהרה כן הקב"ה מביא יסורים עליהם ונפרע מן הצדיקים על מעט עבירות שבידם ונמצאו כולם נקיים, רשעים דומים לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה נקצץ נופו כולו עומד במקום טומאה כן הקב"ה משפיע להן טובה כדי לטורפן ולהורישן למדריגה תחתונה.

לרבי טרפון מעשה גדול, לר"ע תלמיד גדול, נענו כולם דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה.

גדול תלמוד שקודם לחלה מ' שנה, לתרומות ומעשרות נ"ד שנה, לשמיטין ס"א שנה, ליובלות פ"ג שנה מתחלת שנת היובל הראשון.

אין תחילת דינו של אדם ביום הדין אלא על מה שלא עסק בתורה וכן שכר תלמודו קודם למעשה.

רגזן לא עלתה בידו אלא כחש בשר ברגזנותו.

האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב וי"א דפסול לעדות וכן הוא ההלכה (לר"ח דווקא חוטף פחות משווה פרוטה או דבר שאין מקפיד עליו, לר"א טועם ממוכרים כאילו רוצה לקנות, לר"ת דווקא אם אוכל סעודת פת).

יום חמישי י"ג ניסן תשע"ו

פרק האיש מקדש

דף מ"א ע"א

מצוה בו יותר מבשלוחו דכי עסיק גופו במצות מקבל שכר טפי, וכדמצינו שהאמוראים הכינו בעצמם לכבוד שבת.

אסור לאדם לקדש אשה עד שייראנה שמה יראה בה דבר מגונה ועובר על 'ואהבת לרעך כמוך'.

האיש מקדש את האשה בין בעצמו בין על ידי שלוחו ומצוה לקדש בעצמו דמצוה בו יותר מבשלוחו, וי"א דאסור לקדש על ידי שלוחו דאסור לקדש אשה עד שיראנה.

האשה מתקדשת בה ובשלוחה, ומצוה להתקדש על ידי עצמה מלהתקדש על ידי שלוחה דמצוה בה יותר מבשלוחה, אך אין לה איסור להתקדש לו עד שלא ראתה אותו דנשים ניחות גם בבעל כל דהוא.

האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו, אבל אסור לקדשנה כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה (ועכשיו נהגו לקדשן כשהן קטנות שמה לאחר זמן לא יהיה לו לנדוניית בתו).

שליח בגירושין ילפינן ממה שכתוב 'ושלחה מביתו' ולא כתיב וגירשה, לכן מ'ושלח' ילפינן דהבעל עושה שליח ומ'ה' דושלחה ילפינן דהאשה עושה שליח, ומושלחה שניה ילפינן שהשליח עושה שליח.

שליח בקידושין ילפינן מגירושין מהקש דויצאה והייתה.

דף מ"א ע"ב

שליח בשחיטת קדשים ילפינן מקרא ד'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים', אע"פ שרק אחד שוחט, ולכן חבורה שאבד פסחה ואמרה לאחד צא ובקש הפסח האבוד ושחוט עלינו ומצא ושחט וגם הם לקח ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא והם אוכלים מפסחו של השליח.

אין העבד נעשה שליח לקבל גט מיד בעלה של אשה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין וסברא הוא דדבר שאינו שייך בו אינו יכול להיות שליח לאותו דבר.

העובד כוכבים והכותי שתרמו את שלהן, לת"ק תרומתן תרומה ואסורה לזרים ומדמעת וחייבין עליה חומש, דסובר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מידי חיוב תרומה, ואין מירוח עכו"ם פוטר, ולר"ש פטור דסובר דדיגון עכו"ם אינו מחייב תרומה.

'כן תרימו גם אתם' אתם למעט דאין יכול לתרום של חבירו שלא מדעתו, ולכן אין האריס יכול לתרום חלקו של בעה"ב, ואין אפוטרופוס יכול לתרום משל יתומים.

'גם' דמה אתם בני ברית אף שלוחכם דעכו"ם פסול להיות שליח לתרום, אע"פ עכו"ם יכול לתרום לעצמו, ולר"ש גם לרבות את השליח אע"פ דאין אדם יכול לתרום תרומה שאינו שלו (בלי שליחות) ולת"ק שליחות ילפינן מצד השווה דשליחות דקדשים וגיטין שישנן על ידי עצמו

ושלוחו כמותו.

יום שישי י"ד ניסן ערב פסח תשע"ו

דף מ"ב ע"א

'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים' אע"פ שאין כולם שוחטים אלא אחד, לרבי יהושע בן קרחא מכאן דשלוחו של אדם כמותו, לרבי יונתן דכל ישראל יוצאין בפסח אחד דאין אכילת כזית לכל אחד מעכב אלא זריקת הדם.

לרבי יונתן שלוחו של אדם כמותו למידין מהא דכל ישראל יוצאין בפסח אחד דאחד שוחט בשביל כולם ומקרא ד'ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית' ומכח יתור הפסוקים למדין דמהני שליחות גם באופן שאין להשליח שותפות בו.

'איש לפי אכלו תכסו על השה' דאיש זוכה אבל קטן אין לו כח ליקח בשביל אחרים, ולא בא הפסוק לומר דשוחטין הפסח אפילו על איש אחד, שהרי כתיב 'לא תוכל לזבוח את הפסח באחד' (שעריף) ודרשינן באחד היינו ביחיד.

'ונשיא אחד נשיא אחד ממוטה תקחו לנחול את הארץ' אע"ג דהיו קטנים בנוחלי הארץ ועל כרחך לאו מטעם שליחות הוא דאין שליחות לקטן אלא דזכין לאדם שלא בפניו, ואע"פ שלפעמים החלוקה הוא חובה דיש דעדיף להם הבקעה ויש דעדיף להם בהר, ולכן יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם בית דין מעמידין להם אפוטרופוס לזכותם ולהנאתן ואם יתחייבו מה שעשו עשוי (לר"ח אם אחד מוחה אין מעמידין אפוטרופוס).

יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם בבית דין מעמידין להם אפוטרופוס ובוררין חלק יפה לכל אחד, הגדילו לשמואל יכולים למחות ברוחות, לרב נחמן אינם יכולים למחות ברוחות.

דיינים ששמו נכסי לזה למלוה שלא בפניו ופיהתו או הותירו שתות לת"ק מכרן בטל לרשב"ג מכרן קיים, לרב נחמן הלכה כחכמים לרבא הלכה כרשב"ג, והוא הדין יתומים שבאו לב"ד לחלוק בנכסי אביהם וטעו.

דף מ"ב ע"ב

אחין שחלקו הרי הן כלקוחות, פחות משתות נקנה מקח, יתר על שתות בטל מקח, שתות קנה ומחזיר אונאה, ואם עשו על ידי שליח אפילו פחות משתות בטל דיכול לומר לתיקוני שלחתך ולא לקלקלני, אמרו דנחלוך בשום הדיינים דינם כדיינים שטעו ולרשב"ג טעו יותר משתות מכרן קיים ולרבא הלכה כרשב"ג, טעו בקרקע אין אונאה לקרקעות ואפילו טעו בשתות אין מחזיר האונאה (עד מחצה), ואם מדדו בחבל אפילו בפחות משתות מחזיר האונאה.

אין שליח לדבר עבירה ולכן השולח את הבעירה ביד פיקח הפיקח חייב דדברי הרב ודברי התלמיד מי שומעין.

במעילה יש שליח לדבר עבירה, ולכן מי שהיו אצלו מעות הקדש וסבר שהן חולין ומסרן לשליח ליקח בהן חלוק אם עשה השליח שליחותו המשלח מעל דילפינן בגזירה שוה מתרומה דיש שליחות אע"פ שהוא דבר עבירה, אבל אם שינה השליח וקנה טלית השליח מעל.

בשליחות יד בפקדון יש שליח לדבר עבירה לשיטת ב"ה דדרשו כן מקרא ד'על כל דבר פשע' דחייב גם באמר לעבדו ושלוחו לשלוח יד בפקדון, ולב"ש מעל כל דבר פשע' ילפינן שאם אמר או חשב לשלוח יד בפקדון הרי הוא ברשותו מאותו שעה ואילך להתחייב באונסין.

אין ללמוד ממעילה ושליחות יד דיש שליח לדבר עבירה, דהוה שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין.